

Litera – głoska – sylaba

Materiał językowy jest wyjątkowo bliski uczniowi, wszak swoje imię (zapewne też imiona swoich kolegów i koleżanek) słyszy wielokrotnie w ciągu każdego dnia. Aktywność dziecka opiera się na doskonaleniu umiejętności poprzez zabawę. Współpracując z innymi, dzieląc się wiedzą i umiejętnościami, uczy się poprzez kontakt z nimi.

Cel ogólny: doskonalenie umiejętności przenoszenia wyrazów.

Uczeń

- odróżnia głoskę od litery,
- odróżnia samogłoskę od spółgłoski,
- dzieli wyrazy na sylaby.

1. Zabawa na koncentrację uwagi, np. *Autostopowicz*. Siedzimy w kręgu. Nauczyciel rozpoczyna zabawę, mówiąc swoje imię sylabami i jednocześnie wykonując określone gesty, np.:

Gra – klaśnięcie

ży – uderzenie dłońmi w uda.

na – tzw. gest autostopowicza prawą ręką

Następnie wypowiada imię osoby, którą chce zaprosić na wspólną wycieczkę, np.:

Jo – klaśnięcie i uderzenie dłońmi w uda (dwa gesty połączone, bo imię jest dwusylabowe)

la – tzw. gest autostopowicza lewą ręką.

W zabawie należy pamiętać o dwóch rzeczach: prawa ręka – imię swoje, lewa ręka – imię osoby zapraszanej. W wersji trudniejsze nie powtarzamy imion, które już się pojawiły.

1. Każdy otrzymuje kopertę z sześcioma częściami układanki literowo-głoskowo-sylabowej, które – dopiero po „wytropieniu” w klasie właścicieli różnych imion – ułożą się w całość. Na każdej części jest inne polecenie:

- Znajdź osoby, których imiona zaczynają się na taką samą literę co twoje imię. Ułóż imiona w kolejności alfabetycznej.
- Znajdź osoby, których imiona mają tyle samo liter co twoje imię.
- Znajdź osoby, których imiona mają tyle samo głosek co twoje imię.
- Znajdź osoby, których imiona mają tyle samo sylab co twoje imię.
- Znajdź osoby, które w swoim imieniu mają samogłoskę *i*. Podziel te imiona na sylaby.
- Tu wpisz swoje imię.

Dzieci komunikują się z kolegami i koleżankami, wykonując polecenia (imiona piszą na stronie z poleceniami). Po zakończonym ćwiczeniu układają puzzle i przyklejają do kartek. Wklejona do zeszytu układanka jest notatką, w której zawarte są wiadomości z przykładami.

Uwaga: Jeśli nie mamy czasu na przygotowanie układanki literowo-głoskowo-sylabowej, tę samą zabawę możemy przeprowadzić nieco inaczej. Każde dziecko otrzymuje kartkę A4, składa ją na pół i robi wydzierankę postaci. Dużą wydzierankę z poleceniami umieszczamy na ścianie jako wzór:

Można zaproponować jeszcze inną zabawę – każdy robi sobie wizytówkę (duży wzór umieszczamy na tablicy):

- w polu nr 1 wpisuje imiona osób, które zaczynają się na taką samą literę, co jego imię,
- w polu nr 2 – imiona osób, które liczą tyle samo liter, co jego imię,
- w polu nr 3 – imiona osób, które mają tyle samo głosek, co jego imię,
- w polu nr 4 – imiona osób, które mają tyle samo głosek, co jego imię.

Każda wizytówka powinna wyglądać tak:

1 taka sama litera	2 tyle samo liter
3 tyle samo głosek	4 tyle samo sylab

Wypełnione wizytówki wrzucamy do skrzynki na listy (koperty). Każdy losuje jedną wizytówkę (jeśli trafi na swoją, odkłada ją i losuje ponownie). Na podstawie informacji zawartych w polach nr 1, 2, 3 i 4 trzeba odgadnąć, do kogo należy wizytówka. Imię właściciela należy wpisać w środek. Wizytówki znów trafiają do skrzynki. Dzieci wybierają spośród siebie listonosza, który dostarcza wizytówki właścicielom.

Zabawa łączy teorię z praktyką, wiedzę z umiejętnościami:

- znajomość zasady alfabetycznego porządkowania wyrazów pozwala sprawnie korzystać ze słowników,
- umiejętność odróżniania głoski od litery, wiedza na temat samogłoski jako ośrodka sylaby i funkcji samogłoski *i*, np. w imieniu Kasia, pozwala poprawnie dzielić wyrazy na sylaby, a tym samym prawidłowo zapisywać wyrazy w sytuacji przenoszenia z linii do linii,
- umiejętność poprawnego dzielenia wyrazów na sylaby pozwala rozmawiać o wersyfikacji.

2. Zabawa *Ile kosztuje moje (twoje) imię?* Literze, głosce i sylabie przypisujemy określone wartości, np. litera – 1 zł, głoska – 2 zł, sylaba – 5 zł. Dzieci dobierają się w pary (trójki) i ustalają, ile kosztują ich imiona, np. imię Kasia kosztuje 23 zł (5 zł + 8 zł + 10 zł), imię Marzena kosztuje 34 zł (7 zł + 12 zł + 15 zł), imię Grażyna kosztuje 36 zł (7 zł + 14 zł + 15 zł).

3. Uzupełnieniem lekcji są ariady (poziom językowy C). Uczeń musi bardzo dokładnie przeczytać je, by każdy wyraz podzielić na sylaby, porównać wersy zgodnie z numeracją na marginesie i znaleźć w nich jednakowe sylaby. Rozwiązaniem jest hasło wynikające z treści wierszyka. Wydaje się, że nie ma lepszego zadania, które motywowałoby ucznia do tak wnikliwego pochylenia się nad tekstem.

Porównaj wersy wierszyka, przy których znajdują się takie same liczby, i wyszukaj w nich identyczne sylaby. Napisz je od 1 do 6 i odczytaj hasło.

- 5, 3, 2 Słoneczko skryła ciemna chmura,
1, 2 niezwykle wielka i ponura.
3, 4 Z zimna się trzęsie lysa iwa,
4, 6 samotną mroźny wicher kiwa.
5 W tanecznym płasie milion śnieżek
już zasypało wiele ścieżek.
6 Kipi ze złości zima sroga,
1 bo kulig jedzie już po drogach.

Porównaj wersy wierszyka, przy których znajdują się takie same liczby, i wyszukaj w nich identyczne sylaby. Napisz je od 1 do 5 i odczytaj hasło.

- 2, 5, 4 Stara topola
3, 1 (jedyna w lesie)
4 zerka na pola,
skąd wiatr wieść niesie.
2 Ustały swary

- ptasząt na sosnach,
 1 szemrzą konary:
 1 „Odchodzi wiosna”.
 5 Las we łzach tonie
 i czoła chyli.
 Z łąk lecą do niej
 3 roje motyli.

Porównaj wersy wierszyka, przy których znajdują się takie same liczby, i wyszukaj w nich identyczne sylaby. Napisz je od 1 do 8 i odczytaj hasło.

- 1, 2 Lato urocze rumieńcem
 3, 8, 7 chodzi od rana po trawie,
 5 fiolet dzwonek z pszczoł brzękiem
 5 i balet motyli je bawi.
 1, 6 Ugania się z dmuchawcem,
 7, 3, 4, 6 podziwia ptasząt śpiewania,
 8, 4 murawa wonna jak balsam
 2, 6 rosą snu resztki przegania.

Rozwiązanie ariad:

5, 3, 2	Sło- necz -ko skry-ła ciem- na chmu- ra ,	necz (5), na (3), ra (2)	1 – po
1, 2	nie-zwy-kle wiel-ka i po -nu- ra .	po (1), ra (2)	2 – ra
3, 4	Z zim- na się trzę-się ly- sa i-wa,	na (3), sa (4)	3 – na
4, 6	sa -mot-ną mroź-ny wi-cher ki -wa.	sa (4), ki (6)	4 – sa
5	W ta- necz -nym plą-sie mi-lion śnie-żek
już za-sy-pa-lo wie-le ście-żek.	necz (5)	5 – necz
6	Ki -pi ze złoś-ci zi-ma sro-ga,	ki (6)	6 – ki
1	bo ku-lig je-dzie już po dro-gach.	po (1)	
2, 5, 4	Sta -ra to-po- ła	sta (2), to (5), la (4)	1 – na
3, 1	(je-dy- na w le-sie)	je (3), na (1)	2 – sta
4	zer-ka na po- ła ,	la (4)	3 – je
	skąd wiatr wieść nie-sie.		4 – la
2	U- sta -ly swa-ry	sta (2)	5 – to
	pta-sząt na so-snach,		
1	szem-rzą ko- na -ry:	na (1)	
1	„Od-cho-dzi wios- na ”.	na (1)	
5	Las we łzach to-nie	to (5)	
	i czo-ła chy-li.		
	Z łąk le-cą do niej		
3	ro- je mo-ty-li.	je (3)	
1, 2	La-to u-ro -cze ru-mień-cem	u (1), ro (2)	1 – u
3, 8, 7	cho- dzi od ra-na po tra-wie,	dzi (3), ra (8), po (7)	2 – ro
5	fio- let dzwon-ków z pszczoł brzę-kciem	let (5)	3 – dzi
5	i ba- let mo-ty-li je ba-wi.	let (5)	4 – wa
1, 6	U -ga- nia się z dmu-chaw-cem,	u (1), nia (6)	5 – let
7, 3, 4, 6	po-dzi -wia pta-sząt śpie-wa- nia ,	po (7) dzi (3), wa (4), nia (6)	6 – nia
8, 4	mu- ra-wa won-na jak bal-sam	ra (8), wa (4)	7 – po
2, 6	ro -są snu reszt-ki prze-ga- nia .	ro (2), nia (6)	8 – ra

